

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 7. De obligatione expendendi fructus beneficiorum in bonos vsus,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

care fundamento: si absque scandalo feruari posse probabiliter appareat, eas non esse habendas illicitas, si fiant eo modo, quo Molina in cit. tract. 2. disput. 466. §. In tertio autem, tradit: Sempe ut locatio fiat fructuum ex re Ecclesiastica percipiendorum, nomine Ecclesiastici cui sunt attributi, dependenter à iure quod habet percipiendi: idque quamdiu idem ius in eodem perseverauerit. Qua ratione non agitur contra constitutionem Ecclesiasticam ante memoratam: quia res quæ locatur non est Ecclesiastica: nec fit iniuria successoribus: quia res in quibus succedit nullo modo onerata manent: cum locatarius nullum ius acquirerit in eis, sed solum obligationem personalem comparatione locatoris, ad fructus et alias debitos percipiendos. Quæ obligatio tanquam affixa personæ, ius percipiendi habent, cessat ubi tale ius in eo defuerit siue per aliam beneficii amissionem: aut res, ad ipsius successorem perinde libera transeat, ac si non fuisset locata.

73. SEXTVM DVBIVM EST, Vtrum successores in beneficiis teneantur stare locationibus rerum Ecclesiæ, factis per antecessores suos: an vero talis locatio morte beneficiarii locantis finiantur. Respondetur non teneri stare, si locatio sit facta cum detrimento Ecclesiæ, quia potest allegare hanc causam esse, vel deceptam in pretio, qualitate, aut quantitate rei locatæ, ac petere restitutionem in integrum, ex cap. Non liceat Papa, 12. quæst. 2. Cui iuri non potest cedere aut transigere euidenter in damnum ipsius Ecclesiæ sine Papæ licentia, quemadmodum ex Panormit. Sylu. in verbo, Alienatio, quæst. 18. annotat. Si vero facta sit locatio secundum formam iuris, & in utilitatem Ecclesiæ, tenetur successor ei stare; quandoquidem facta est à legitimo administratore, cuius potestas administrandi non est frustrata. Quamquam si locatio non esset à prædecessore facta nomine Ecclesiæ; sed proprio nomine ipsius, & ad propriam ipsius utilitatem, censeri potest finiri morte locatoris. Nam eo ipso, quod tali nomine fit, intelligitur cum tali locatore finienda.

Simili distinctione explicatur dubium, An successor in beneficio teneatur debita prædecessoris solvere. Tenetur enim, si contracta sint pro necessitate Ecclesiæ, per textum expressum in cap. 1. De solutionibus; aliter non: nisi aliquid conuersum sit in Ecclesiæ utilitatem, & bonum. Quod ipsum Ecclesiæ quatenus conuersum est in eius utilitatem tenetur, solvere per c. Quod quibusdam; De fideiussoribus, & alia quæ habet glossa finalis ad præcitatum. cap. 1. Nonnulla alia dubia quæ his adiungi possent partim iam soluta sunt in tractatu De simonia, partim videri facile possunt sufficienter explicata apud Sylu. in verbo Alienatio, quæst. 16. & apud Azorium in citato cap. 2.

CAPVT VII.

De obligatione expendendi fructus beneficiorum in bonos usus.

SVM MARI VM.

- 74 Bona Ecclesiasticorum quedam sunt, quorum non dominium habent.
- 75 Alia quorum certum est non habere dominium.
- 76 Alia de quibus in questione versetur an idem habeant dominium.
- 77 Trimitenda eiusdem quæstionis explicatio.
- 78 Quæ ratione beneficiarii dominium habeant fructuum beneficiorum suorum.
- 79 Obligatio largiendi pauperibus quod superest ipsis de iustis fructibus.
- 80 Obiectio cum solutione.
- 81 Vnde ortum habeat talis obligatio.
- 82 Bona à fidelibus data sunt Ecclesiæ, non quidem sub conditione, sed in finem: ut quæ Clerici superessent darentur pauperibus.
- 83 Comparatio pro conscientia, duarum præcipuarum sententiarum de proposito obligatione.
- 84 Iuxta eandem statuentium est de obligatione restituendi, in beneficiario non combat, si superabundante fructus sui beneficii male expendat.

- 85 Communis consensio est: talium peccare mortali ter.
- 86 Differentia inter beneficiarios superabundantes, & alios diuites in obligatione faciendi elemosinam pauperibus.
- 87 Ealocum habet in pauperum necessitatibus communibus.
- 88 Responso ad aliquos in erroga de modo satisfaciendi proposita obligationi.

CIRCA hanc obligationem multa dubia possunt & solent moveri, quibus ut satisfiat, præmittenda est duarum quæstionum explicatio, quam late persequitur Nauarr. in tract. De redditibus Ecclesiasticis, & in eiusdem tractatus apologia tomo primo suorum operum: postque cum Molina De iust. & iure tract. 2. disput. 142. & aliquot sequentibus: ab eadem explicatione proinde initium faciemus.

Quæstio, suntne Beneficij vere domini, seu proprietarij: an verosifis veltantum, vel fructuaria percipiunt.

Notandum est primo, bona Ecclesiasticorum multiplicia, varique esse. Alia enim sunt quæ dicuntur patrimonialia: nempe ea quæ quis ex successione per testamentum vel iure hereditario ab intestato habet à suis progenitoribus. De cuiusmodi bonis quæstio hæc non intelligitur: quia certum est apud omnes, beneficiarios non religiosos talium bonorum dominium, & proprietatem habere perinde, ac laicos. Et ratio est, quia illi per Clericatum, aut sacrum Ordinem non fiunt incapaces dominij, neque abdicant se eo, aut obligant ad patrimonialia expendenda in pias causas.

Alia vero bona sunt, quæ dicuntur quasi patrimonialia; nimirum ea quæ beneficiarii sua industria, arte, & labore acquirunt, non tanquam Clerici, sed tanquam homines habentes artem, & industriam. Adde pariter bona ea, quæ beneficiarii ex donatione, vel testamento alicuius laici nullo intuitu Clericali habent. Et nec de istis intelligitur quæstio: quia omnes etiam, ob eandem rationem consentiunt beneficiarios dominium, & proprietatem talium bonorum acquirere.

Tertio sunt alia bona quæ beneficiarium habent ex exercitio suo quotidiano: siue ex officio quod tanquam Clerici exercent: cuiusmodi sunt elemosinæ, quas recipiunt pro Missis celebrandis, vel pro sepeliendis mortuis, vel confessionibus audientibus, etiam si illi à quibus accipiunt sint ipsorum Parochiani, vel pro alio Clericali, Ecclesiasticove actu exercendo: quales sunt canendi in choro, concionandi, iudicem Ecclesiasticum, vel Capellanum, vel Vicarium temporalem agendi. Et nec de istis adhuc intelligitur quæstio, quoniam certum quoque est apud omnes, de huiusmodi bonis beneficiarios posse libere disponere tanquam eorumdem dominos, & proprietarios. Nec quemquam esse qui ea de re dubitet; Molina monet in citata disput. 142. Et ratio est: quia dum fideles talia eis tribuunt ut quoddam stipendium sustentationis: permittunt ea liberrimè ipsorum dispositioni, nec intendunt ipsis nouum aliquod onus imponere, perinde ac permittunt operarij à bitrio, vsum mercedis, quam ei persolunt, aut pauperis arbitrio elemosinam quam largiuntur.

Quarto, sunt alia bona quæ Clerici, vel beneficiarii habent tanquam administratores, & procuratores alicuius Ecclesiæ, vel hospitalis, alteriusve loci pii, in cuius vsum illa sunt deputata; nempe ad fabricam, vel ad curandos pauperes vel ad aliquid aliud. Atque, ut habet quoque ibidem Molina, certum est apud omnes, quod Clerici de huiusmodi bonis non possint libere disponere: quia talium dominium, seu proprietas est apud Ecclesiam illam, vel domum hospitalalem, vel alium locum pium; non autem apud illos, qui tantum habent administrationem.

Quinto, sunt alia bona quæ beneficiarii habeat pertinentia ad splendorem, ornatum, & potentiam earum Ecclesiarum, quibus ipsi præsumunt. Huiusmodi sunt poppida, castra, pagi, feuda & cætera quæ Episcopi, & Abbates alicubi habent cum temporali iurisdictione. Quæ bona solent dici

tempo-

temporalia, ad differentiam eorum bonorum, quæ beneficiarij habent ad suam commodam sustentationem eorum, quod seminent spiritalia, ac quæ dicuntur bona facta, & diuina ob causam quam infra dicemus. De quibus etiam bonis non mouetur præfens quæstio: quia in confesso est apud omnes, quod beneficiarij non habeant eorum dominium, vel proprietatem: sed administrationem tantummodo & vsum fructum.

Vltimo, sunt bona, quæ beneficiarij habent deputata ad commodam sustentationem ipsorum, prout sunt ministri Ecclesiæ Dei: eos enim altari seruentes, consentaneum est de altari viuere: Istiusmodi sunt decimæ, primitiæ omnesque beneficiorum redditus, ac fructus quæ bona sacra, vel diuina, vel bona Dei dicuntur, quia sunt instituta ad sustentationem ministrorum Dei, & per consequens deputata ad cultum & honorem Dei: cum quidquid boni conferatur ministro Dei, vt minister Dei est, censeatur Deo conferri. Atque hæc demum sunt de quibus intelligitur præfens quæstio: scilicet tamen prædijs, domibus, possessionibus, & alijs immobilibus bonis, ex quibus fructus, & proventus capiuntur. Nam inter omnes conuenit beneficiarios administrationem tantum huiusmodi bonorum habere; vt pote qui legibus Ecclesiasticis prohibentur (quemadmodum in præd. cap. expositum est) de talibus libere disponere. Scilicet item beneficijs: quatenus beneficium est ius percipiendi fructus propter Clericale ministerium. Nam conueniunt enim omnes neque hac ratione Clericos habere suorum beneficiorum vel proprietatem, vel liberam dispositionem: ideoque in obitu beneficiarij, beneficium ipso iure vacat, nec ille potest illud in hæredem transmittere, vel alteri donare, aut locare, aut permutare cum alio, propria auctoritate.

Notandum est secundo, in hac controuersia, per dominium, vel proprietatem intelligi liberam dispositionem, quæ quis potest propria auctoritate de re aliqua tanquam sua, disponere in quoscumque vsus lege permittit. Per vsum fructum vero intelligi ius quod quis habet vtendi, & fructuare aliqua salua eius substantia, id est quod quis habet accipiendi fructus rei: ita ut possit non tantum sibi illos seruare, sed etiam alteri donare, locare, aut vendere. Per vsum demum intelligi ius quod habet quis vtendi re aliqua ad sua propria commoda, seu ad propriam suam sustentationem, & subuentionem, non autem ad vsus aliorum, & salua semper substantia rei.

Notandum est tertio, initio quidem Clericos vixisse, & habuisse bona in communi, sed postea factum esse, vt omnia bona Ecclesiarum ex decimis, primitiis, & alijs oblationibus in quatuor partes diuiderentur quarum vna deputeretur ad fabricam Ecclesiarum, secunda ad sustentationem Episcopi, tertia ad sustentationem Clericorum ministrantium in Ecclesijs, & quarta ad vsus pauperum. De qua re habentur 12. quæst. 2. Canon, Vltimæ, & sex sequentes.

Notandum est quarto, varias quidem esse sententias de quæstione proposita, sed duas esse præcipuas, ad quas alia reuocantur. Prior est asseuerantiu beneficiarios tantum esse vsuarios, ita ut nihil possint licite assumere ex fructibus beneficiorum, nisi quod necessarium est ad commodam ipsorum sustentationem: ita ut quidquid superest, teneantur lege iustitiæ expendere in vsus pauperum; sique non expendant, furtum & sacrilegium committant. Hanc in memorato tract. De redditibus Ecclesiasticis, propugnat Nauar. in eamque plurimos Molina citat in memorato tract. 2. disput. 144. Posterior est asseuerantiu beneficiarios non solum habere vsum, sed etiam dominium, & proprietatem prædictorum fructuum ita vt ex lege iustitiæ, si illos expendunt in profanos vsus non teneantur ad vllam restitutionem, licet mortaliter peccent male expendendo. Hanc Molina in eadem disput. sequitur, ac pro ea multos quoque autores citat.

Quibus ita prænotatis pro eiusdem quæstionis explanatione ad praxim accommodatè videtur dicendum; beneficiarium portionis sibi ad commodam sustentationem debitæ dominium, & proprietatem habere pure: non autem illius quod ultra sufficientem suam sustentationem superest, sed habere eam admixtionem obligationis erogandi ipsam in vsus pauperum. Horum prius patet, quia operarius

vere dominium acquirit, mercedis sibi in sustentationem debitæ ob laborem, officiumque suum. Beneficiarius autem operarius est in Ecclesia Christi. Ergo portionis sibi ad congruam sustentationem debitæ ob Ecclesiasticum suum ministerium; ipse acquirit verum dominium, prout sentit aperte D. Thom. 2. 2. quæst. 185. art. 7. & quodlibeto sexto art. 12.

Posterior vero probatur primo, quia vsus videtur in Ecclesia semper fuisse, vt beneficiorum redditus dentur Clericis cum obligatione, vt quod super fuerit, dent pauperibus, iuxta illud traditum 12. quæst. 1. cap. Quia tua fraternitas, de eo quod Clericorum sustentationi superest ex Ecclesiæ fructibus. Omne quod superest necessitatibus, in causis pijs, ac religiosis erogandum est. Idem illud à D. Clemen. lib. 2. Constit. Apostolicarum, cap. 35 dicitur, Sacerdotes debent primitias aræ, & torcularis, & oblata pro peccatis tanquam œconomis, & administratori vt eas dispenset. Item illud Urbani primi in cap. Res Ecclesiæ, 12. quæst. 1. Res Ecclesiæ num quasi propria, sed cõmunes, & domino oblata, cum summo timore, non in alios quam in præfatos vsus (sustentationem Clericorum intellige, & subuentionem pauperum, ex epistola eiusdem Urbani, quæ habetur in tom. 1. Conciliorum) sunt fideliter dispensandæ. Item illud quod in cap. fin. 16. quæst. 1. & in cap. Quod autem 23. quæst. 7. bona Ecclesiæ dicuntur bona pauperum, quorum procuracionem Ecclesiasticis quodammodo gerant.

Ex quibus licet satis probabiliter colligere, instituta quidem esse Ecclesiastica beneficia, vt Clerici ex iis sufficienter sustentarentur, ita tamen vt ex eo quod superest, pauperes quoque sustentarentur, Atque adeo fructuum qui ex illis percipiuntur, Clericos ipsos sic esse dominos, vt tamen obligentur quæ ex eis super fuerint pauperibus elargiri. Id enim minimum indicat modus ille loquendi sacrorum Canonum, quo beneficiarij appellantur dispensatores, & procuratores pauperum; & bona Ecclesiæ, dicuntur bona pauperum. Ea enim verba ostendunt saltem obligationem qua beneficiarij teneantur, pauperibus, ex fructibus suorum beneficiorum subuenire, si qui super sint ipsis, tanquam ex bonis ad illorum quoque sustentationem institutis Ecclesiæ intentione: prout patet per illud quod ante attigimus, olim Ecclesiam constituisse vt ex redditibus, & bonis suis fierent quatuor partes: quarum prima cederet in vsus Episcopi, secunda in vsus Clericorum, tertia in fabricam Ecclesiæ, & quarta in vsus pauperum. Id enim intelligitur, bona Ecclesiastica fructifera, Ecclesiæ intentione destinata esse ad sustentationem non modo Clericorum beneficiorum, quibus illorum administratio committitur, sed etiam pauperum, saltem quoad ea quæ illis super fuerint. Hinc enim antiquam bona ipsa Ecclesiastica diuiderentur, Clerici nihil habebant ex eis nisi portionem necessariam ad commodam suam sustentationem, expendebaturque reliquum in fabricam Ecclesiarum, vel vsus pauperum.

Sed dices, id quidem verum esse: non ideo tamen dicendum, quod nunc quoque idem verum sit: quoniam successu temporis mutata est conditio beneficiorum: siquidem olim beneficiarij viuerebant in communi, habebantque bona communia, quæ sic diuisa sunt postea, vt cuique sua portio congrua assignaretur: sicque ea processu temporis creuerit, incrementum eius cessit in bonum illius Clerici cui assignata fuit, non autem in bonum pauperum. Cui obiectioni, quasi clauum clauo trudenado, opponi potest, ex aduerso probabile admodum esse beneficiariis si cum sacros canones esse institutos dispensatores bonorum Ecclesiæ, & pauperum procuratores: non solum pro temporibus illis in quibus ex communi mensa viuerebatur: sed etiam absolute seu ex lege Ecclesiæ volentis ac solute, vt bona sua seruiant commodè sustentationi Clericorum, & quod eis reliquum fuerit, expendatur in cibos pauperum.

Quod vero attinet ad incrementu contingens in portione Clericis assignata, distinguere oportet. Ipsum enim, vel factum est industria, & labore Clerici; & tunc in eius particulare bonu cedere negandum non est: vel adiunctum est eidem beneficio proueniens ex natura, & conditione illius, non ex labore, & industria Clerici; tuncque fortiri debet naturam, & conditionem beneficii Ecclesiastici. Vnde quia conditio fructuum beneficii est, vt quidquid beneficiario

superest

79.

80.

AL
IS

superest vitra suam sufficientem sustentationem, expendatur in vsus pauperum, relinquatur incrementum ex quo beneficium factum est pinguius, debere expendi in eisdem vsus pauperum. Ad cuius confirmationem facit illud post factam antememoratam diuisionem, dictum à D. Bernardo in epist. 2. versus finem. Quidquid præter necessarium videtur, & simplicem vestitum de altari retinens, tuum non est; sacrilegium est.

81. Hic duo aduertenda sunt: vnum est iudicio Nauarri beneficiarios ad dandum pauperibus quod eis superest, obligari lege iustitiae, ortum ducente ex conditione, & onere quo fideles obtulerunt Ecclesiae bona sua: nimirum decimas, primitias, & cæteras oblationes, ex quibus postea constituta sunt beneficia. Sed qui multa difficilia, & forte non vera inde consequuntur: quale est quidquid beneficiario ex fructibus suorum beneficiorum superest, ad quemcumque etiam laicum deuotiam, transire cum hoc onere, & obligatione, vt sit ex lege iustitiae erogandum pauperibus: videtur alia ratione defendendam esse doctrinam ante traditam: vt nimirum dicamus beneficiarios, illud quod superest ipsis, debere pauperibus dare ex obligatione ortum habente ex precepto Ecclesiae constituentis beneficia, illaque conferentis cum obligatione Clericis imposta, vt quæ super fuerint ipsis, debeant pauperibus dare: adeo tota obligatio quam habent dandi, nascatur ex intentione, cum qua illis Ecclesia confert beneficia, sitque obligatio personalis, id est, Clericorum personis imposta: non autem (vt Nauarrus existimat) beneficiorum bonis & fructibus.

Ad cuius rei confirmationem facit, tum quod multa sint beneficia instituta ex decimis, vel primitiis quæ de iure à populo debentur Ecclesie ministris, ratione administrationis spirituum. Iure enim naturæ, seu iure noto naturæ lumine (adeo fuerit apud Ethnicos obseruatum) populus tenetur sustentare pro dignitate illos qui ei spiritualia administrant, vnde quia decimæ ipsæ, seu primitiæ non dantur libera fidelium voluntate, sed ex obligatione iustitiae soluuntur Clericis, perinde ac tributis Principibus, illi non potuerunt obligationem his imponere, quas tenentur id quod superesset, in vsus erogare pauperum, aut alia opera pia: creditori enim soluens quis quod debet ex iustitia, nequit illum adstringere: sicuti posset si liberaliter donaret.

Quod autem attinet ad beneficia instituta ex bonis, quæ multi fideles libere, propriaque sponte contulerunt Ecclesie, onus de quo agimus annexam habere ex tali institutione: quasi fideles ipsi voluerint res suas cum eo ad Ecclesiam transire, probari non potest efficaciter, siue ex Actis Apostolorum, siue ex vsu natiuitatis Ecclesie, quo fideles bona sua in commune conferbant. Immo valde credibile sit, eosdem fideles noluisse tale quid ab Ecclesie Prælati exigere, eo quod experiebantur ipsos abunde, sollicitaque facere sua sponte: ita vt reuerentia in suos Superiores non permitteret quid huiusmodi ab illis exigere: præsertim cum sua darent in redemptionem animarum suarum, & vt seruum Dei preces, & suffragia consequerentur.

82. Nec obstat credibile quoque esse, fidelium bona sua dantium Ecclesie, intentionem fuisse, vt si Ecclesiastici abundaret supra id quod esset eis necessarium ad honestam suam sustentationem, tale superperfluum daret pauperibus, aut in alia pia opera conferrent: Non obstat, inquam, quia aliud est donari certa intentione, seu ad aliquem finem, & aliud donari sub aliqua conditione. Quando enim aliquid donatur sub conditione, si ea non impleatur donatio est nulla, & is qui accipit, restituere tenetur: quando vero tantum datur ad aliquem finem, etiam si non impletur, donatio est valida: nec obligatio est restituendi: vt patet in eo qui aliquid donat, vt consequatur alterius amicitiam: donatio enim valida est, etiam si donans non consequatur illam.

83. Alterum quod aduertere oportet est; opinionem Nauarri, & aliorum admodum probabilem esse: quia tamen valde rigida est, & quæ vix persuaderi potest in tanta morum licentia, & habendi cupiditate, ac tenacitate: non esse multum contendendum cum Pœnitente recusante illam sequi: neque esse negandam illi absolutionem qui relicta ea, sequi velit contrariam, quæ est multorum, ac doctissimorum virorum, quorum meminisse Couar. De testament. cap. Cum

in officii, num. 3. & satis probabiliter defendi potest, vt patet ex iam dictis, & plenius ex iis quæ habet Molina in memorato tract. 2. disp. 144.

QUESTIO ALTERA.

An beneficiarius, si quod eis de redditibus suorum beneficiorum superest, infirmus in vsus non pios, non modo peccet mortaliter, sed etiam teneatur ad restitutionem.

84. Huius explicatio ex præcedentis explicatio pendet. Nam obligatio ad restitutionem sequitur debitum ex iustitia, exigente cuique suum reddi. Itaque si beneficiarius eius quod superest ex fructibus sui beneficii dominium non habeat, ideoque illud non sit suum: ex lege iustitiae tenetur idem sum expendere in vsus, in quos illud acceptatio quæ erit obligatus ad restitutionem, tanquam is qui illud iniuste usurpauerit: & in eius defectum (hoc est, si noluit, aut non possit restituere) illi quibus tale quid donauerit, nisi acceperint tanquam pauperes. Et ratio est: quia non potuerunt facere suum, accipientes ratio alii, puta pauperibus, fuit ex iustitia debitum. Quod vtrumque Nauarrus, & ceteri quos ipse sequitur, tenent relati à Molina in arge citata disput. 144. Quod si beneficiarius dominium habeat non solum portionis sibi debite ad commodam sustentationem, sed etiam eius quod superest: tunc etiam peccet mortaliter non dando pauperibus quod superest, non tenebitur tamen ad restitutionem: quia suum alienando, non facit contra iustitiam: ex cuius violatione confurgit obligatio restituendi.

Quam sententiã quominus sequamur in praxi sine scrupulo, non obstat quod sit dubia perinde ac opposita. Nam ex regula iuris 128. digestis, & 65. in sexto, In pari causa potior est conditio possidentis. De causa autem pauperum nihil in hac re ob dubitationem dici potest amplius, quam eam esse parem causæ beneficiariorum; ideoque non obstat quin hi tanquam possessores censeantur melioris conditionis. Nec item obstat quod Ecclesia cum obligatione ad peccatum mortale, imposuerit in hac re obligationem ad restitutionem. Non enim ita esse, potest satis conici ex eo, quod ipsa non rescindat pacta, vel donationes quibus beneficiarij alienant beneficiorum suorum fructus superabundantes, aut in vsus profanos vaneque expendunt: quod omnino facere deberet, si iudicaret tales pauperibus ex iustitia deberi. Eam enim providentiam, curamque pauperum causis, ipsa debet, vt si quid sit eis ex iustitia debitum, procuret præstari, etiam debitores compellendo si opus sit: prout consuevit facere in testamentis, & pijs legatis. Et certe qui, iuxta Apostolum ad Rom. 8. præsumunt in solitudine, nunquam permitterent tantam iniustitiam in causa adeo fauorabili: sed beneficiarios ipsos ad restitutionem compellerent ea ratione qua compelli solent administratores alienorum; si ea in suos vsus conuerterent, aut male expendere.

85. Cæterum aduertendum est, negantes in hacre obligationem ad restitutionem, cum affirmantibus consentire in hoc, quod & ipsi concedant beneficiarios mortaliter peccare, si quod ipsius superest ex fructibus beneficiorum, non erogent in pauperes, aut alia pia opera: quoniam agunt contra legem charitatis, & misericordie, etiam si forte non agant contra iustitiam. Consentire item in eo, quod concedant beneficiarios maiori strictiorique iure, & vinculo teneri intra limites charitatis, & misericordie, quam laici diuites eadem lege teneantur, quod ipsis superest dare pauperibus.

86. Circa quod notanda est differentia inter beneficiarios, & diuites laicos. Nam beneficiarius in multis casibus illud quod ei ex fructibus beneficii superest expendendo in alios vsus, quam pauperum, mortaliter peccat: in quibus tamen casibus diues laicus expensas faciens, aut non peccaret, aut venialiter tantum: quoniam per leges Ecclesiasticas multi tales casus grauitè prohibiti sunt beneficiariis, qui non sunt diuitibus laicis. Quapropter si beneficiarius illud quod superest expendat in canibus ad venationem alendis, in ludis secularibus, in parasitis sustentandis, in pompa seculari, in fastu, in

RELIQVA PARS CAPITIS.

In qua tractantur dubia ad propositam obligationem spectantia.

S V M M A R I V M.

- 89 Beneficiarius de eo quod sibi subtraxerit ex portione necessaria ad commodam suam sustentationem, potest libere disponere.
- 90 Licet Clericus patrimonium habeat sufficiens ad suam sustentationem: potest tamen accipere beneficium ex quo vivat.
- 91 Quomodo intelligendi canones, qui in contrarium citantur.
- 92 Beneficiarius potest libere disponere de quotidianis distributionibus.
- 93 Potest beneficiarius aliquid sibi ex fructibus beneficii superabundantibus retinere, ob servitium, quod sibi praestabit, & exhibet Ecclesie.
- 94 De dubio, An penitentiarius possit libere disponere de fructibus beneficii sibi assignatis, & quod pars affirmans teneri possit.
- 95 Obiectio in contrarium tam solutione.
- 96 Dubium de commendataris, An possint libere disponere de fructibus beneficii commendati.
- 97 Responso est negativa, & quoad commendatarium ad tempus, & quoad perpetuum, & quoad Religiosum militarem.
- 98 Alia de causa hic, quam illi nequeunt libere disponere.
- 99 Quantum de patrimonialibus, & quasi patrimonialibus beneficiis expendit in utilitatem Ecclesie, aut pauperum, aut opera alia pia, tantum potest sibi servare de fructibus superabundantibus suorum beneficiorum.
- 100 Beneficiarius non potest patrimonialiter dicere ex fructibus sui beneficii.
- 101 Quatenus possit eosdem iuvare tanquam pauperes.
- 102 Quatenus possit ex illis fructibus providere suis spuris.
- 103 Quomodo sit habenda ratio status consanguinei, ut ei tanquam pauperi, beneficiarius licite conferat quod superest ex fructibus sui beneficii.
- 104 Satisfacit beneficiarius obligationi suae, id quod sibi superest expendendo ut in pauperes, ita & in quacumque opera pia.
- 105 Pauperes quibus beneficiarius obligatur largiri quod sibi superest, non sunt determinate illi, in quorum loco habet beneficium.
- 106 In determinanda commoda sustentatione beneficiarii ratio habenda est tum dignitatis personae, tum meritorum, exceptis duobus casibus.
- 107 Tum loci atque qualitatis, quam beneficium habet.
- 108 Tum demum eorum, quae ipsius sustentationis nomine comprehenduntur, & quae sint ea.
- 109 De eorum numero non esse qua ex mera liberalitate donantur.
- 110 Qua beneficiarius emit ex superabundantibus fructibus beneficii sui sunt eadem ratione, qua fructus ipsi.
- 111 De quibus possit, & de quibus non possit beneficiarius testari.
- 112 Licet beneficiarius peccet testando de superfluis sui beneficii, talis tamen dispositio est valida.

PRIMUM DUBIUM EST, An si beneficiarius parce vivendo subtrahat sibi aliquid ex portione necessaria ad suam sustentationem, possit libere disponere de eo quod sic subtrahit, perinde ac posset de patrimonialibus bonis. Ad quod respondetur posse sic sentire D. Thom. 2.2. q. 185. art. 7. ad 2. & est sententia communiter recepta quae ex antedictis probatur. Namque ostensum est beneficium habere pure dominium portio ad commodam sustentationem sibi necessariae. Vnde sequitur ipsum posse per arbitrio de eo disponere, sicut filius, aut servus de alimentis a patre vel a domino sibi datis pure ad suam sustentationem; ex quo sibi subtrahens aliquid retinet illis dominium, acquisitum per puram donationem: ac proinde liberam de eo habet dispositionem. Si obiciatur, quod sibi subtrahit beneficiarius esse eo ipso superabundans, & consequenter dandum pauperibus Respondetur illud non superesse ex fructibus beneficii sed provenire ex industria, & labore beneficiarii, subtrahentis ipsum sibi. Vnde de sit ut cedat in illius bonum. Quocirca, ut Molina de iust.

89.

lucis epulis, alijque id genus voluptatibus & delicijs, mortaliter peccabit, quia non est illi concessum in eos usus: iuxta illud D. Hieronymi, quod refertur distinct. 4.4. initio: Tibi Sacerdos, de altari vivere, non luxurari permittitur.

Similiter si expendat dando consanguineis, aut familiaribus divitibus. Ita enim habetur ex Concil. Trident. sess. 25. c. 1. De reform. ubi sic legitur: Omnino vero eis interdicit, intellige Episcopis, sancta Synodus, ne ex redditibus Ecclesiarum, consanguineos, familiaresve suos augeant: cum & Apostolorum canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quae Dei sunt, consanguineis donent: sed si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuant, antequam non distrahant, nec dissipent illorum causa. Idem de ceteris beneficiariis esse intelligendum ibidem consequenter exprimitur. De hac re pluribus Natarrus in tractatu De redditibus Ecclesiarum. Vbi sub finem admonet eandem fuisse omnium antiquorum Doctorum sententiam, ut satis patet in naturali lumine. Cui Concilium eam vim addidit, ut tunc videri possit esse de fide. Quod qua ratione ostendat qui volet apud ipsum videat, nobis sufficit illa verba, Omnino interdicit, satis indicare strictam prohibitionem, quae in quantitate notabili obliget sub mortali.

Adverte vero, quod cum in casibus extremae, vel gravis necessitatis, omnes in differenter ex suis superfluis teneantur sub mortali indigentibus subuenire, iuxta receptam doctrinam de elemosina; ante propositam differentiam locum habere tantum in communibus pauperum necessitatibus, in quibus etiam si reliqui divites non obligentur sub mortali subuenire beneficiariis tamen obligatio sub mortali imposita est in easdem communes, ordinariasve necessitates pauperum expendendi, quod superfluis ipsis ex fructibus suorum beneficiorum: tamen non ob aliam causam, quam eam videtur tam sollicite Ecclesiasticis legibus interdictum esse, ne beneficiarii ditent cognatos, aut fructus beneficiorum referant ad altiore sitatum acquirendum sibi, vel suis, aut ne vane, vel inutiliter eosdem expendant. Nec item ob aliam causam per easdem leges videtur preceptum esse illis, ut suppellectili moderata, mensa, victu, potuque moderato sint contenti, quam ut arcerentur ab illis: tum alia vitia; tum maxime immiserordia erga pauperes: quorum tanquam tutores ipsorum constituti, tenentur particularem curam gerere.

Porro hic nonnulla interrogari possunt. Primum est, An mortaliter peccet beneficiarius, si ex eo quod superest sibi, non det cuilibet pauperi communi, & ordinario. Ad quod respondendum est, non peccare, saltem mortaliter, quia nihil prohibet quin possit denegare vni, quod reseruat dandum alteri, simili modo indigenti.

Secundum est, An Beneficiarius teneatur quarere pauperes, quibus det quod sibi superest. Respondendum est non teneatur (nisi excepiat pastores respectu subditorum suae parochialis cure) quoniam pauperes communes, & ordinarii passim occurrunt, illisque mos est petendi elemosinas. Item nunquam defunt hospitales domus, quibus beneficiarius dare possit id ipsum quod superest, si quidem pauperes alij communes, & ordinarii defint.

Tertium est, An teneatur beneficiarius diligentiam aliquam adhibere in inquirendis extremis, vel grauibus pauperum necessitatibus. Respondendum est, non teneri: sed sufficere si eis succurrat, quas habet cognitatas, & quoad alias, sit animo paratus ad subueniendum eis, quando cognoverit, animadvertitve eas esse.

Quartum est, An eo ipso quod in genere novit necessitates esse in repub. quales solent esse redimendorum captivorum tempore belli, aut alendorum, vel veluti dorum pauperum, in carceribus vel hospitalibus necessitate patientium. An, inquam, teneatur diligentiam adhibere in inquirendo de illis in particulari. Respondendum est, quod si tantum in genere necessitates cognoscantur, quam diu nulla particularis cognoscitur vel occurrit; beneficiarius non teneri extraordinariam diligentiam adhibere: dummodo quod sibi superest, in communes, & ordinarios pauperum usus expendat.

AL
IS

Et iure, tract. 2. disput. 146. bene notat, prohibitio per Concil. Trident. sess. 25. cap. 1. De reform. facta Clericis, ne ex redditibus Ecclesie confanguineos, familiaresve suos augere studeant, extendenda non est ad istiusmodi bona. Neque enim consentaneum est, quod cum licite possint talia dare extraneis diuitibus, tanquam habentes liberam de illis disponendi potestatem, nullam habeant conferendi confanguineis, aut familiaribus suis, etiam si diuitibus, quos tanquam eos quibus sunt adstricti, praeferre debere ratio dicat.

90. SECUNDUM DVBIUM EST, An si Clericus habeat sufficiens patrimonium possit licite beneficium acquirere, & ex eo vivere reseruando patrimonium ipsum suis propinquis, aut quibuscumque voluerit. Ratio dubitandi est, quia ex c. Clericos. & cap. Pastor, 1. quest. 2. & ex cap. fin. 16. quest. 1. atque ex alijs quae tum hic, tum illa glossa citat: videtur colligi, id non posse licite fieri: quia bona Ecclesiae sunt bona pauperum. Respondetur tamen contrarium esse tenendum: quia ex D. Paulo in priori ad Cor. c. nono, Nemo militat suis stipendijs, nimirum nisi velit suo iuri cedere, ideoque Clericus seruans Ecclesiae non tenetur id facere gratis; sed potest ex Ecclesiae bonis sustentationem ob ministerium exhibitum sibi debitam acquirere: atque patrimonium suum quibus voluerit seruire. Quam esse sententiam ab omnibus fere approbatam Nauar. in tract. De redditibus Ecclesiasticis, quae prima admonitione 32. notat, eam sequens, cum alijs pluribus, quorum meminit Lud. Molina in precedenti disput. 145. in principio. Quibus adde Syluestrum, in verbo Clericus 4. q. 16. citantem pro eadem Innoc. Hostien. Panormit. alioque Canonistas vt communiter ita docentes, ad cap. Episcopus, De praebeatis.

91. Ad canones vero citatos respondentem Syluester ibidem, & Couar. in cap. 1. De testamenti numero 2. post D. Thomam 2. 2. quest. 185. art. 7. ad 3. vel eos pertinere ad casum in quo dantur pauperes extrema, vel graui necessitate laborantes: nec suppetunt alia bona ex quibus commode subleuari possint: vel ita loqui ad indicandum quod etiam si non sit extrema necessitas, debent tamen Clerici largas elemosinas facere de ijs, quae recipiunt ultra necessaria ad suam sustentationem. Quandoquidem non est t. alioqui differentia inter beneficiarios, & laicos, eorumque bona.

92. TERTIUM DVBIUM EST, An beneficiarius perinde possit licite de quotidianis distributionibus disponere, ac de patrimonialibus, vel quasi patrimonialibus bonis. Ad quod respondendum esse affirmatiue, hoc est, beneficium de distributionibus posse libere disponere, sicut de bonis patrimonialibus habetur ex Couar. De testamen. cap. Cum in officijs num. 4. Quam sententiam sequuntur Rosella, Clericus 4. num. 2. Angelus, Clericus 13. num. 3. Sylu. Clericus 4. quest. 4. Fundamentum quo ea nititur est; quod distributiones quotidianae dentur, acquiranturque propter personale ministerium, quo Canonici, vel alij personaliter in Ecclesia seruiunt assistendo officijs diuinis: adeo ut illae sint eius modi bona: cuius sunt eas, quae Clerici acquirunt ob suum personale officium, vel operam, & industriam, ac laborem in concionando, audiendo confessiones, & id genus alijs.

93. Quod vero Nauar. in cit. quest. 1. admonit. 30. num. 2. in contrarium tangit, quod distributiones fiant ex decimis, primitiis, & alijs oblationibus fidelium: ideoque retineant conditionem, & onus deimarum, reicitur: quia quamuis distributiones fiant ex decimis, dantur tamen propter personale laborem, & operam. Quod sufficere vt de illis tanquam de quasi patrimonialibus possit beneficiarius libere disponere, probatur: quia etiam prof. siori Grammaticae ex fructibus beneficiorum potest assignari aliqua portio, itemque sacristae, & praefecto cantorum: quibus tamen incumbere onus dandi pauperibus, quod eis superest, Nauarrus minime doceret.

Præsertim cum in precedenti admonitione 29. ipse doceat, & bonis rationibus confirmet: beneficium de parte suorum prouentuum, quam merentur labores ipsius, & uilitas quam Ecclesiae Dei adfert ultra mediocre illud seruitium quod beneficium ipsius requirit, nisi statuat talia gratis facere, posse perinde libere disponere, atque de parte, quae necessaria ei est ad congruam suam sustentationem. Id quod

ipse sic declarat exemplo. Si duo habeant singula beneficia 300. ducatorum, ambo possunt pro libito expendere illud quod iudicio boni viri est illis opus ad se honeste sustentandum: quod ex hypothese sint 150. ducati: atque unus eorum non plus seruiat, quam omnino tenetur, id est, quam qualitas, & conditio beneficij exigat: alter vero, multo plus quam omnino teneatur, vt audiendo confessiones, docendo, concionando, infirmos visitando, consolando, pacis, & aliorum eiusmodi curam habendo, iste poterit tantumdem plus expendere, quam seruitia ipsius supererogatoria, id est, quae ultra obligationem suam praestitit, merentur iudicio boni viri. Vnde intelligi potest, quod etiam si distributiones sumptae sint ex beneficij fructibus: imo beneficium nullos, alios habeat fructus, beneficiarius possit de illis libere disponere prout Sylu. loco cit. expressit. Et confirmatur: quia licet distributiones non distinguantur tunc à fructibus beneficij, vere tamen sunt distributiones ac vere acquiruntur ob personale ministerium, operam, & laborem. Idem iudicandum est de portionibus funeralibus, & anniuersarijs, quia quotidianae sunt, sicut distributiones quotidianae.

94. QUARTUM DVBIUM EST, An Clericus possit libere disponere de pensionibus sibi ex fructibus beneficij reseruatis, sicut potest de bonis quasi patrimonialibus. De qua re prior opinio est, eamdem esse rationem de pensionibus, ac de fructibus beneficij; & per consequens non posse Clericum de illis aliter disponere, quam de fructibus beneficij. Hanc tenet Nauar. in cit. quest. 1. admonit. 32. num. 2. Posterior opinio est contraria: nempe non esse eamdem rationem, & posse pensionarium libere disponere de pensionibus, sicut de patrimonialibus bonis. Hanc sequitur Couar. ad citatum cap. Cum in officijs, num. sexto, post Gigantem in tractatu De pensionibus quest. 52. ubi probat pensionarium posse proprio testamento disponere de redditibus ex pensione Ecclesiastica perceptis. Quam opinionem tenere possumus quoad pensionem quae non datur in titulum beneficij, id est, quae non datur Clerico per totam vitam ob officium Clericale; & de pensionario, qui non est Clericus religiosus. Ratio autem est: quia pensio de se non censetur beneficium, vt argumentum est, quod laicus possit esse illius capax, vt in sequentibus exponetur. Et confirmatur: quia de se non solet dari propter Ecclesiasticum officium, sed in subsidium vitae, ac quasi alimentum. Iam vero onus dandi pauperibus quod superest, precepto Ecclesiae impositum est tantum habentibus titulum beneficij: qui nomine beneficiariorum significantur proprie.

95. Quod si obijcias pensionem esse portionem ex fructibus beneficij detractam. Respondetur id quidem verum esse, sed cum detracta sit ad subsidium vitae, & quasi alimentum, non sortiri naturam, & conditionem beneficij: quia beneficium datur propter officium, & ministerium Clericale, non item pensio.

Istud autem procedit siue à Papa constituta sit pensio, siue alicui reseruetur, eo quod beneficium resignet: siue alicui detur, ob bonum pacis, eo quod liti ceptae super beneficio renunciauit: siue demum alicui concedatur eo quod factus sit coadiutor beneficiarij; dummodo enim ea non detur in titulum beneficij, ex qua uis causa detur; iudicandum est de ea, perinde ac de bonis patrimonialibus, aut quasi patrimonialibus: quoad hoc, quod pensionarius possit de eorum molumentis ex ea acceptis libere disponere. Et certe in hoc non debet videri maior difficultas, quam in eo, quod Cardinales de iis quae tanquam stipendia quaedam à Sede Apostolica accipiunt in vita subsidium, & vt decenter tanquam Cardinales uiuant, possint libere disponere, ac si essent patrimonialia, vel quasi patrimonialia bona (quae admodum Nauar. aperte docet loco cit. admonit. 39.) non obstante quod detur personis Ecclesiasticis, & de fructibus beneficij Ecclesiastici, puta Papatus: nec dentur solummodo in iustam mercedem laborum, sed etiam pro Papae voluntate tanquam subsidia vitae, & Cardinales egestate prementur, sicut apud homines officium eorum, & dignitas uilescat. Pro quo facit quod talia non dentur omnibus Cardinalibus, sed quibus Papa iudicauerit: adeo ut modum quemdam, & rationem habeant pensionum.

96. QUINTUM DVBIUM EST, An commendatarius similiter possit de fructibus beneficij, quod habet à Sede

Apostolica sibi commendatum, disponere libere tanquam de bonis quasi patrimonialibus. Ad huius responsionem supponendum est primo, beneficia aliquando commendari et tempus: ut olim fieri solebat ad sex menses: aliquando vero in perpetuum, hoc est, ad vitam Commendatarij, ut nunc fieri solet. Præsupponendum est secundo, quosdam esse commendatarios, qui non sunt Religiosi, sed tantummodo Clerici seculares, quibus aliqua beneficia in commendam conceduntur: & quosdam alios esse, qui milites sunt professi in aliquo ordine militari quibus concedi solent redditus, & fructus beneficiorum eius ordinis, in quo sunt professi.

Quibus præsuppositis: pro responsione dicitur primo, quod commendatarius ad tempus, qualis olim institui solebat, non potuerit iure disponere libere de fructibus beneficii commendati, quia is reuera solum erat administrator & procurator, & quasi tutor Ecclesiæ commendatæ, donec illi præficeretur idoneus pastor, & tenebatur reddere rationem suæ procuratoris: acceptisque iis, quæ ad commodam suam sustentationem necessaria essent, cæteros beneficii fructus debebat reservare futuro pastoris. Unde potuit quidem disponere libere de ijs, quæ accipibat ad commodam suam sustentationem, quoniam illa accipiebat ut stipendium sui laboris, curæ, & operæ: de cæteris non item.

Secundo, dicitur quod commendatarius perpetuus habeat idem onus, & obligationem quam haberet beneficiarius, cui beneficii collatum esset in titulum. Ratio est, quod in Bullis Pontificiis, quarum autoritate commendæ perpetuæ, vel ad ministraciones conferuntur, exprimitur ut commendatarius eam liberam dispositionem habeat in beneficio, siue in Ecclesiæ sibi commendata, quam haberet, si illa esset ei in titulum data. Quare habet etiam onera, & obligationes, beneficio vel Ecclesiæ annexas. At si in titulum haberet beneficium, teneretur ex præcepto Ecclesiæ, *inexta antedicta*, illud quod superest ex beneficii fructibus, erogare in usus communes, & ordinarios pauperum. Ergo eandem obligationem habet commendatarius. Et in hoc plene verificatur quod dici solet: subrogatum sortiri naturam eius, in cuius locum subrogatur.

Tertio, dicitur de commendatariis, qui sunt milites professi in aliquo ordine militari: ipsos non posse libere disponere de fructibus quos percipiunt ex aliquo beneficio sui ordinis: quia votum habent paupertatis, quo abdicant se proprietate bonorum: adeo ut nihil possint habere proprium, cum id, ipsi voto paupertatis repugnet directe. Quo fit ut eadem Commendatarij à Generali magistro sui Ordinis debeant accipere facultatem assignatos sibi fructus, & redditus expendendi in quoscumque usus proprios. Cum qua facultate expendendo eos, non peccant, *ut nec alij Religiosi videntes sibi à Superiore concessis*, nisi id faciant in usus vanos, & inutiles, aut quomodocumque malos, cum ad tales usus non detur eis, nec dari possit facultas ab ipso Generali præfecto ordinis: sed tantum detur ad necessarios, vitales, & quomodocumque licitos.

Quod vero attinet ad id quod ipsidem commendatariis superest, etiam si distribuendum esset pauperibus ex Ecclesiæ præcepto non habeatur ex titulo beneficii, *qui respicit ministerium clericale, quale non est eorumdem commendatariorum*: nihilominus tamen, quis ob votum cum illi se adstrinxerunt, nihil proprium habere possunt: utpote qui abdicarint se bonis omnibus (atque adeo non modo patrimonialibus, sed etiam quasi patrimonialibus) quidquid post id ipsum votum acquirunt, totum id secundum proprietatem, est suæ religionis ordinis sui militaris: quo fit ut non possint de eo libere disponere. Fit etiam consequenter, ut quod superest ex fructibus sibi assignatis non cedat in usum pauperum, per præceptum Ecclesiæ: sed reserventur ordini ipsorum, cui autoritas Papæ omnes tales fructus, & redditus assignavit, applicando illos ea ratione ad pios usus: quandoquidem religiones militares institutæ sunt reuera ad bonum commune reipub. Christianæ, ita ut bona ipsis applicata merito censentur in pios usus cessisse.

SEXTVM DVBIVM EST, An si beneficiarius aliquid ex bonis suis patrimonialibus insumpsit in bonum Ecclesiæ vel beneficii, possit tantumdem sibi sumere de fructibus eiusdem beneficii, de eoque libere disponere, sicut de patri-

monialibus bonis: Ad quod affirmatiue respondendum est cum Angelo, Clericus, 13. num. 9. Sylu. Clericus 4. quæst. 12. & Nauar. in tract. de rebus Ecclesiasticis, quæst. 3. aduonit. 4. num. 3. ubi adfert in confirmationem, quod in cap. Si Episcopus 12. quæst. 5. permittatur Episcopo, ut quantum de bonis suis patrimonialibus Ecclesiæ contulerit, tantumdem possit decedens propinquis, aut quibus maluerit relinquere. Ad di potest ratio, quoniam id non est aliud quam compensationem æquiualentem sumere, quæ iure naturali licita est.

Sed aduerte id non procedere quando quis expensas facit libere donando Ecclesiæ gratis quod expensum fuerit, quia nequit donationem reuocare iam tradita re quam donauit. Quod si contingat ut beneficiarius aliquid de patrimonio expendens, in bonum Ecclesiæ, nihil cogitet de gratis expendendo, vel non gratis: tunc donec expresse fecerit donationem eius quod sic expendit, libere potest intentionem habere non expendi gratis, & poterit consequenter memorata compensationem vii. Addit ibidem Nauar. ista locum habere etiam in elemosyna: ita ut beneficiarius repulare possit in redditum Ecclesiasticorum numero omnia, quæ ex bonis suis patrimonialibus, aut quasi patrimonialibus expendit in pauperes, aliave operâ pia: atque adeo salua conscientia possit tantumdem; cui velit ex eiusdem redditibus relinquere.

SEPTIMVM DVBIVM EST: An beneficiarius ex fructibus beneficii possit consanguineos, & propinquos inuare. Quod dubium quatuor complectitur. Primum est, an beneficiarius possit ditare propinquos, ita ut illos promoueat ad altiorum statum. Id quod aperte prohibetur in Conc. Trid. sess. 25. cap. 1. idemque in cap. Decenter, distinct. 89. & in cap. Sunt manifesta, & in cap. Episcopus Ecclesiasticarum. 12. quæst. 1. & in cap. Quisquis episcopus, 12. quæst. 2. iam olim prohibita erat. Etiam si enim illi canones loquantur expresse de Episcopis: sunt tamen intelligendi de quibuscumque beneficiariis, prout Concil. Trident. satis iudicauit loco citato. Et ratio est quia Ecclesia censenda non est, vnquam voluisse permittere ut ex fructibus beneficiorum ditarentur consanguinei, aut familiares: quandoquidem id fieret in detrimentum pauperum, quorum ea gerit peculiarem curam tanquam maxime commendatam in sacris Scripturis.

Secundum est, An beneficiarius licite possit sororem, vel aliam cognatam curare, ut commode nubat: possitne item licite fratrem, vel cognatum alere in literarum studiis, atque eum ad gradus scholarum promouere. Ad quod respondendum est posse, tanquam alienis ex charitate præferendos, dummodo indigentes sint ea ex parte, id est, non possint talia habere aliunde. Nam si possint, hoc censetur esse esse pauperes, ac proinde largitio eiusmodi fieret contra Ecclesiæ antememoratam prohibitionem, de non dandis cognatis ex beneficiorum fructibus. In qua responsione consentiunt Angelus in verbo Dos, nu. 5. & in verbo, Clericus, 13. nu. 11. Sylu. verbo, Dos, quæst. 5. & verbo, Clericus, 4. quæst. 15. Rosella, Clericus, 4. num. 11. Tabiena. verbo, Dos quæst. 4. Armilla eodem verbo, num. 7.

Circa eandem cum Molina de iust. & iure, tomo primo tract. 2. disput. 146. nota 1. pauperes ceteri non solum eos qui egent victu, & vestitu requisitis ad vitæ conseruationem, quæ dicuntur necessaria natura: sed etiam qui egent rebus opportunis ad conuenientiam sui status. Nota secundo quod licet beneficiarius de redditibus beneficii, quos in operibus pijs insumere tenetur, debeat cæteris paribus potius consanguineis, quam extraneis subuenire: occurrentibus tamen extraneorum necessitatibus extremis, aut quasi extremis, debere potius eis subuenire quam consanguineis, in illis quibus indigent solummodo ad conuenientiam sui status. Nota tertio, beneficiarium habentem bona patrimonialia, aut quasi patrimonialia posse ex redditibus sui beneficii subuenire consanguineis egentibus non minus, quam extraneis similiter indigentibus, quantumuis laudabilis esset subuenire ex aliis suis bonis, ut haberet quod ad alios pios usus conferret. Nota 4. beneficiarium posse in suo obsequio habere consanguineum diuitem, illique sustentationem, & mercedem iustam dare de redditibus ecclesiasticis, sicut daret alteri.

101.

Tertium est, An beneficiarius possit suam spuriam ex fructibus sui beneficii dotare. De qua re Tabiena, in *verbo Restitutio*, q. 19. & Nauarr. in *tract. De spoliis Clericorum* §. 19. numero 11. sentiunt Clericum posse suum filium, aut filiam spuriam ex redditibus sui beneficii alere, ac dotare, si nequeat aliter ipsis indigentibus providere, prout iure natura tenetur. Quod autem per bullam à Nauarr. in eodem §. relatum, Pius quintus reuocat omnia testamenta legata, donationes, dispositiones quascumque ex bonis, vel fructibus Ecclesiasticis facta in usus filiorum illegitimos, utriusque sexus, idem Nauarr. sic interpretatur ut velit Pontificem reuocare tantum privilegia, aut indulgentias, aut dispensationes in ea re factas, non aut tollere id quod est de iure. In e, vero, cum habere, in fine, extra, de eo qui duxit in matrimonium, statuitur debere alimenta filiis illegitimis constitui. Adde quod credibile non sit Pontificem id fuisse quod est iure naturali debitum. At ex naturali aequitate debitum est filiis, licet ex peccato natis, ut si egeant, alantur à parentibus. Possunt quoque prædictæ bullæ verba sic accipi, ut illis prohibeatur ne ex bonis, vel fructibus Ecclesiasticis aliquid detur filiis illegitimis, prætextu, & colore paupertatis, quando reuera pauperes non sunt.

Atque ita, quod bene notat Molina loco citato, si beneficiarius haberet alia bona sua, unde subuenire posset filio suo, aut filia spuria, non posset illis tradere dotem, aut sufficientem sustentationem de superfluo sui beneficii: quia non essent reuera pauperes, sicut nec possunt aliis habentibus parentes qui debent, & possunt sufficienter illis subuenire. Addit idem Molina sub finem eiusdem disput. non esse quidem fas beneficiario de redditibus beneficii, quos alias in pijs operibus expendere tenetur, spuriam conferre dotem quantum coniugatus conferret filia legitima, quando quidem æquum non est spuriam facere parem legitima, quod nec solent facere laici de suis patrimonialibus. Attamen si idem beneficiarius sit nobilis, ipsum in moderatâ dotem tali filia posse plus conferre, quam si ea esset spuria Sacerdotis infimæ conditionis; quoniam ex statu, & qualitate parentis accrescit status qualitas & conditio filia spuria. Itaque totum illud in dotem conferre potest, quod attenda qualitate, & conditione parentis, more ipso adjudicaretur in foro exteriori dandum eidem spuria ab hæredibus, arbitrio boni viri.

102.

Quartum est, quo modo sit habenda ratio status consanguinei ut ei tanquam pauperi beneficiarius licite conferat quod superest ipsi ex fructibus sui beneficii. An considerandus sit status in quo idem consanguineus erat antequam Clericus beneficii obtineret, an habenda sit quoque ratio status in quo ille est eo ipso quod Clericus beneficium habet. Exempli gratia promotus est quis ad Episcopatum, vel Cardinalatum, tunc ipso consanguineo eius ascendant ad nouum statum ut ille ad eorum sustentationem possit plus expendere, quam posset, si ad eum dignitatis gradum non esset promotus, sed maneret, sicut ex beneficiarius. De hac re tenendum est iuxta Rosellam in *verbo, Clericus*, 4. num. 11. in *verbo Restitutio*, 14. num. 7. alimenta, & dotem esse danda consanguineis solum secundum statum, & conditionem in qua erant priusquam Clericus ad beneficium promoueretur.

Iuxta Tabienam vero in *verbo Restitutio quasi*. 19. beneficiarium in dandis prædictis posse excedere statum, quem consanguinei habent in sæculo, quia in tali re non debet attendi gradus secularium, sed gradus personæ beneficiarij. Quæ opinio non est satis tuta: tum quia secundum eam contra Canones consanguinei ditarentur ex fructibus beneficiorum: tum quia differentia est inter sæculares, & Ecclesiasticas dignitates: quod consanguineo promotus ad dignitates sæculares, propinqui simul cum eo ad statum ascendunt altiores; non item promotus ad dignitates Ecclesiasticas, quoniam ea ex parte, ipse est ac si consanguineos non haberet sine parte, sine matre, sine genealogia tanquam alter Melchisedech: nisi quando dignitati Ecclesiasticæ annexa est dignitas secularis, ut quando Prælati sunt Principes: puta Duces, Comites, Marchiones, &c. maxime autem Papa habens multas terras, & prouincias temporali iurisdictione sibi subiectas. Ea enim ex parte qua Prælati cum spiritali

iurisdictione habent dominium temporale, consanguinei ipsorum simul ascendunt ad nouum statum: quia non debent esse eo peioris conditionis esse, quam sæculares. Itaque sicut his promotis ad sæculares dignitates consanguinei ipsorum mutant statum, mutantur & consanguinei Clericorum promotorum ad dignitates Ecclesiasticas, quæ annexam habent iurisdictionem secularem.

Cæterum nihil probatur quod docet Nauarr. in *tract. De redditibus Ecclesiasticis quasi*. 1. admonit. 27. & sequitur Molina in *citata disput.* 146. *versus finem*, beneficiarium actum in statu Ecclesiastico, posse licite consanguineis conferre, non quidem tantum, quantum illi exigere solent, nec quantum ipsius affectio erga illos inordinata sua ferit licere; sed moderate prudentis, & timorati viri arbitrio, circumstantiis omnibus spectatis ac quantum requiri iudicatur, ut deducitur merito non sit ipsi beneficiario. propinquos sibi tam arcte coniunctos, se adeo abiectione habere,

OCTAVVM DVBIVM PRIMARIVM EST: An beneficiarius satisfaciat obligationi expèdendi in pauperes, quod superest ex fructibus beneficii si expendat in alios usus pijs, quam pauperum, v.g. in fabricam alicuius Ecclesiæ, vel religiosæ domus, vel quocumque aliuo opus pium. Ad quod ex Nauarr. *quæst. 1. citata admonit.* 26. respondendum est satisfacere: quia bona Ecclesiæ cõparata sunt non solum ad subueniendum nec essentia temporali, sed etiam spirituali fidelium, & ad promouendum diuinum cultum. Ideoque illud iure statutum; ut id quod ex beneficiorum fructibus superest expendi debeat in usus pauperum, interpretatione extendendum est ad quamcumque causam piam.

Si quaeratur, An beneficiarius debeat quod sibi superest expendere in usus pauperum illius loci in quo situm est beneficium ipsius. Respondetur ex Nauarro in *citata admonit.* 27. satis esse si expendat in usus pauperum cuiusvis loci: quod probat tum aliunde, tum ex eo quod nullum sit in iure canonico textus, quo beneficiarius obligetur illud expendere in usus pauperum loci in quo situm est beneficium: tum ex recepta consuetudine expendendi etiam in usus aliorum pauperum, quæ ex eo censenda est rationabilis, quod mater Ecclesiæ omnes mundi fideles reputet suos filios. Atque possit plerumque contingere ut pauperes alterius loci sint indigentiores, & meliores; ideoque preferendi, iuxta illud cap. Non satis, distin. 86. sub finem, & omnibus debetur misericordia, iusto amplius.

Quod si virgeas seruandam esse voluntatem testatoris, qui contulit bona ex quibus constituta sunt beneficia: Respondetur id verum esse, sed testatores solere in testamento aliquando aperte exprimere suam voluntatem, aliquando vero liberæ dispositioni hæredis, vel executoris testamenti relinquere: aliquando vero declarare quibus pauperibus sua bona velit distribuere, aliquando nihil exprimere in testamento de qualitate, & conditione pauperum. Quodcumque igitur voluntas testatoris est aperta ex præscripto eiusdem distribuenda sunt bona. Si vero de animo, & voluntate testatoris non constat quidem aperte in testamento: ex signis tamen, vel coniecturis colligi possit animus, intentioque illius tunc quoque eroganda est elemosina iuxta voluntatem quæ in eo fuisse præsumitur probabiliter. Sin autem nihil de eius voluntate colligi potest, tunc satis est, ut elemosina in usus pauperum erogetur secundum Ecclesiæ antedictam mentem.

Atque id ipsum dicendum esse de fidelibus, qui Ecclesiæ dederunt bona sua, ex quibus beneficia sunt constituta, nihil est quod obstat: præsertim cum beneficiarius ad dandum pauperibus quod superest, non obligetur ex præcepto fidelium, ex quorum bonis constituta sunt beneficia, sed ex præcepto Ecclesiæ, statutum ut in pauperes, vsusque pijs erogetur quod superest ex fructibus beneficii; prout habitum est in præced. num. 79.

Aduerte autem ex Nauarro loco citato nu. 3. pauperis nomine, hic intelligi quemcumque non valentem deceter, & commode viuere secundum status sui conditionem; licet possessiones aliquas, vel redditus annuos habeat: quia quantumcumque suppetant ei necessaria ad conseruandam vitam, non tamen ad se pro sua qualitate, & conditione sustentandum. Aduertit item Molina de iust. & iure tomo 3.

tract. 3.

tract. 2. disput. 145. versu, illud vero, quando bonum diocesis, vel regni, aut totius Ecclesie, non postulat nec specialis aliqua ratio aliter prescribit: debere eiusmodi opera pia potius fieri in utilitatem populi qui redditus contribuit, quam alterius loci, quia recta ratio, & proximorum edificatio ita exigit.

NONVM DVBIUM EST: Quid intelligi debeat per commodam, & sufficientem sustentationem beneficiarii: cum dicitur quod ultra illam huic superest ex fructibus beneficii, debere pauperibus erogari. De hoc copiose Molina in cit. disput. 145. Pro solutione autem dicendum est primo, nomine commodae sustentationis intelligi quidquid ad sustentationem beneficiarii pertinet etiam habitata ratione nobilitatis, & doctrinae, vel insignium meritorum ipsius. v. g. si sit filius Regis, vel principis, vel alicuius alterius illustri viri. Item si sit doctor in Theologia, vel iure Canonico. Item si sit optime meritis de Ecclesia, vel rep. Christiana. Quod enim horum omnium sit habenda ratio, patet: quia ex cap. De multa, §. finali, De prebendis, personae nobilitas, ac literatura causa est iusta dispensandi cum aliquo in pluralitate beneficiorum. Item ex Extravaug. Ioannis 22. quae incipit, Execrabilis, De prebendis. §. Nos quoque cum omnino interdicta sit pluralitas beneficiorum, ab ea prohibitionem excipit Cardinales, & filios Regum: quo significat habendam esse rationem notabilitatis, & meritorum, atque inaequiorum talium, qualia sunt (vt ibidem dicitur) quae vniuersali Ecclesiae solent Cardinales exhibere.

Sunt tamen duo casus. quos in eadem disput. versu, Est ratio, notat Molina, in quibus non habetur talis ratio. Prior est, cum beneficiarius maius illud incrementum aliunde habere potest: neque dignitas illius aut literatura, causa sunt in Ecclesia alicuius utilitatis maioris ea, quam ceteri sua auctoritate aut suis literis afferant. Posterior est, quando proximorum necessitas, & fabrica Ecclesiae aliud exigit. In vniuersum enim absurdum est, & scandalosum pauperes fame perire, aut Ecclesias incultas, aut ruinosas esse, & beneficarios de redditus Ecclesiasticis, qui sunt Christi patrimonium, amplas, splendidasque familias habere, ac splendide viuere.

Dicendum est secundo: habendam esse rationem loci in quo situm est beneficium, etenim aliud iudicari debet si beneficium sit in Ecclesia digniore, vt in cathedrali: & aliud si in inferiore, vt in collegiata. Item aliud si sit in oppido insigni, aliud si in villa, vel castro, itemque aliud si sit in regione, prouincia, vel loco vbi est penuria, & caritas rerum quae venduntur, & emuntur ad vitae usum: aliud si contra, vbi est talium abundantia.

Dicendum est tertio: habendam esse rationem qualitatis quam beneficium habet. Etenim beneficia sunt alia aliis digniora: & inter dignitates, aliae maiores sunt aliis. In quibus ad tollendam omnem difficultatem Molina in eadem disput. 145. versu Quartum est: bene monet consuetudinem beneficiorum pia timorataque conscientia habendam esse pro regula, ad quam tuto ceteri similes admetiri possint familiam, & sumptus ad sustentationem suam competentes: nisi aliqua circumstantia interueniat quae aliud exigat. Non refert vero, quod is qui promotus est ad beneficium qui antea esset pauper, & infimae sortis. Nam ratione status adepti, potest ad suam sustentationem competentem, sumptus facere, quos faciunt eiusdem Ecclesiae timorati beneficiarii: in quibus nulla datur ratio peculiaris, cur maiores facere debeant aliis eiusdem status.

Dicendum est quarto: nomine commodae sustentationis comprehendere quidquid est necessarium ad sustentandum se, & familiam suam. Quae familiae nomine intelliguntur famuli & ministri necessarii: item propinqui indigentes, nempe fratres, sorores, nepotes, siquidem egeant, multoque magis pater, & mater: itemque filii siue ex legitimo matrimonio suscepti ante habitum beneficium, siue illegitimi: Quibus si egeant, alimenta concedi debent ex aequitate naturali.

Dicendum est quinto: nomine commodae sustentationis comprehendere adhuc quidquid est necessarium ad vestitum, & vestitum, atque ad habitationem, & medicinas neces-

arias. Si quaeque, An eo nomine comprehendatur etiam quidquid pertinet ad remuneranda ministeria, & beneficia recepta ab aliis. Respondetur comprehendere: quoniam gratitudo erga benefactores, & remuneratio benefactorum, iure naturali sunt debita. Pro quo facit, quod ex cap. Relatum 2. De testamen. §. Licet, aperte colligatur beneficiarium in morte relinquere posse aliqua feruitoribus, & familiaribus ad remuneranda obsequia. Vbi aduerte (quod ex Nauarro habet Molina in eadem disput. 145. versu, Eodem modo) curandum esse vt tales remunerationes moderate fiant, neque occasio inde sumatur pia opera defraudandi portione ea reddituum, quae ultra competentem beneficiarii sustentationem illis debetur.

Si rursus queras, an etiam illo nomine comprehendantur, quae pertinent ad hospites ex humanitate recipiendos, & ad conuiuia amicis, & familiaribus exhibenda. Ad quod cum Molina, versu, Tertium est: respondetur comprehendere si sunt moderata: quoniam sunt ob honestam quamdam vrbaniorem, & laudabilem inter bonos existentem consuetudinem.

Si tertio queras, An comprehendantur quoque ea quae pertinent ad ludos, & alias animi recreationes. Respondetur comprehendere quoque: dummodo sint honestae, & moderate recreationes: quoniam ex aliquando propter corporis valetudinem, & animi relaxationem sunt necessariae.

Si quarto queras, An comprehendantur etiam illa quae donari solent ex mera liberalitate, aut magnificentia. Respondetur non videri comprehendenda: quia huiusmodi virtutes pertinent potius ad Principes, aut alios viros saeculares locupletes, quam ad Clericos quoad fructus suorum beneficiorum. Nam licet ex ipsa virtutes ex obiecto non sint Clericis prohibita: illis tamen secundum Canones, interdictum est fructus beneficiorum expendere in magnificos sumptus, aut in liberales donationes: nisi id fiat ob pias causas piue opera, in quibus illi possunt esse liberales, & munifici. Vnde Concil. Trident. sess. 25. cap. 1. De reformatione Concilii quarti Carthaginensis statutum, can. 15. De Episcopis: vt sint contenti modesta suppellectile, mensa, & victu frugali, atque in reliquo vitae genere, ac tota domo cauteant, ne quid appareat quod simplicitatem, Dei zelum, vanitatum contemptum non praeseferat. Quod idem esse dicendum suo modo de quibuscumque beneficiariis constat ex eodem Concilio Trident. ibidem.

DVBIUM IO. PRINCIPALE EST: An si beneficiarius emat praedia, & possessiones, aliaque bona ex fructibus, vel pecuniis sui beneficii, taliter emptis, acquiratur illi Ecclesiae, cuius est beneficiarius an vero ipsimet beneficiario: ita ut is de illis possit libere disponere. Ad quod Nauarr. in tract. De redditibus Ecclesiae, quae 1. ad canon. 47. respondet affirmando in vniuersum, omnia ex fructibus beneficii empti, si non emantur pro sua Ecclesia, eiusve nomine (quomodo eiuudem essent reuocabiliter: perinde ac donata) remanere inter bona eiuudem beneficiarij ementis sub eadem conditione, qua fructus ipsi: nempe vt vtatur illis ad congruam sustentationem, & cetera expendat in pia opera. Quod autem non sint eo ipso Ecclesiae, probat: quia si id ita esset, ea quae beneficiarius emit ad suum usum, vt vestes, libros, lances, cochlearia, aliaque (etiamsi immobilia) destinata ad usum personae propriae, aut ad iustam remunerationem inferiorum acceptorum, aut ad aliquod pium opus, vt dotationem alicuius sacelli, vel pauperum puellarum: aut alimentum pauperum scholasticorum, &c. non posset magis de talibus disponere vendendo, commutando, donando: quam possit de utensilibus suis Ecclesiae comparatis ad proprios illius usus: vt de calicibus, sacris vestibus, campanis, & aliis eiusmodi: quod nemo dixerit.

Idem confirmat ex nonnullis bullis Pontificij: (quas ipse refert, & late expendit in tractatu De spolijs Clericorum, §. 5. & sequent.) in quibus plures Pontifices statuunt huiusmodi bona empti, spolia esse Clericorum. Vnde consequens est ea non transiisse in dominium Ecclesiae, in qua est beneficium de cuius redditibus facta est emptio. Nam si transissent, non pertinerent ad Papam tanquam Clericorum spolia. Ea autem quae in contrarium adferri possunt soluntur: dicendo procedere quoad ea quae empti fuerint nomine

Ecclesie, aut illius propria pecunia. Est enim generalis lex sit, Cod. de rei vindicatione, lege Si ea pecunia: quod emptum est ex aliena pecunia: non fiat eius cuius est pecunia: sed acquiratur ipsi emptori. Ea tamen ex communi sententia locum non habet in iis, quæ tutor, vel curator, vel ministrator emit ex pecuniis pupilli, vel minoris, vel ciuitatis quibus Ecclesia in eam æquiparatur.

121. **POSTREMUM DVBIUM EST,** An beneficiarij possint testari de prouentibus suorum beneficiorum. Hoc late tractat Molina in antememorato tractatu 2. disput. 147. Sed contenti erimus sequentibus documentis.

Primum est, Clericos non Religiosos (de Religiosis alia ratio est ob votum paupertatis perpetuæ) posse testari etiam ad causas non pias de patrimonio suo: atque de aliis, quæ suo labore, & industria acq̄uerint, atque etiam de iis, quæ ex prouentibus beneficiorum sustentationi suæ subtraxerint. Hoc patet per illud quod antea partim quæ prima, partim dubio prisco ostensum est, ipsos habere tallum bonorū dispositionem liberam. Pro quo textus est apertus in cap. Quia nos, & in cap. Relatum i. §. Caterum, De testamentis.

Secundum est, De iis, quæ ex prouentibus beneficiorum supersunt sustentationi beneficiariorum, ipsos non posse testari. Hoc patet ex citatis cap. Quia nos, & cap. Relatum, 2. itemque ex cap. Cum in officiis, eodem tit. Ad quod cap. num. 5. in tractatu De testamentis Couar. notat eam esse opinionem communi omnium consensu receptam. Adde in sequ. nu. 6. moribus receptum nihilominus esse, vt solis Episcopis testandi licentia sit necessaria. Ceteros enim Clericos libere testari de iis, quæ ex redditibus Ecclesiasticis acq̄uerunt: ipsi quæ in testatis consanguineos sic eedere ex consuetudine præscripta. Est enim merito facta sit memorata prohibitiōe ne scilicet Ecclesiastici studerent opibus accumulandis: sed sua saltem superflua, expenderent in pios vsus; tamen, quoniam ea est tantum iuris humani, potu t abrogari contraria consuetudine. Quæ non est de se mala, nec corruptela censenda, si sit testandi ad pias causas; non item si ad prophanas, vt ad ditandos parentes. Alienum est enim à ratione, vt bona iure pauperibus debita relinquatur consanguineis iam satis diuitibus, aut ij de industria finantur in illis succedere ab intestato. A quare viri timorati, & memores suæ salutis, ac iudicij quod subituri sunt, constituti ante tribunal Christi, semper abhorrent, tanquam aduersante iuri naturali: adeo ut Papa nequeat in ea dispensare, vt nec in cæteris rebus eiusdem iuris nisi interueniat causa aperte iusta, quemadmodum notatum est à Nauar. in tract. De redditibus Eccles. q. 3. ad nu. 17. 6.

122. Tertium documentum est. Non obstante peccato quod beneficiarius committit, de prouentibus suorū beneficiorum contra iuris canonici constitutionē disponendo, dispositione esse validam. Ratio est, quia ex eo quod dispositio sit illicita, non sequitur necessario vt sit inualida. Sic enim cum quis de bonis suis patrimonialibus superfluis in vsus prophano disponit, quādo urgente graui necessitate tenetur elargiri ea in elemosinā, valet dispositio, etiā si mortifer peccet: quia in eo casu obligatur solum personaliter, & sine hypothecatione suarum rerum. Quod idē vsuuenit in beneficiario iuxta ante tradita sub finē quæstionis prioris, & initio posterioris. Vnde consequens est, hæredes per tale testamentum institutos posse valide succedere in bonis eiusmodi, tanquam acceptis ab eo qui vere habuit dominium eorum, nulli de se obligationi suppositorum. Ea enim obligatio qua debuerint applicari pijs vsibus, personalis tantum fuit, pertinens ad solum testatorem: quæ proinde non transit ad hæredes; vnde fit (si nihil aliud sit quod obstat) vt illi possint ea accipere; totumque peccatum commissum, testatoris est: qui ita siue expresse, siue tacite canones disposuerit; itemque eorum qui ipsum ad id induxerunt.

G A P V T VIII.

De obligatione soluendi pensiones beneficij legitime impostas.

S V M M A R I V M.

- 123 Quid in hac re significetur nomine pensionis, & quomodo ea conueniat cum beneficio Ecclesiastico, ac quo modo ab eo differat.
- 124 Variæ illius diuisiones.
- 125 Authoritas requisita ad validam impositionem pensionis, & quatenus sit in Episcopo.
- 126 Causa iusta ad eandem requisita.
- 127 Itemque iusta quantitas: ex parte cuius cauenda est surreptio, per quam irrita reddatur pensionis constitutio.
- 128 Qualitas requisita in persona cui datur pensio, vt hæc sit valida.
- 128 Episcopus potest pensionem imponere, tantum ad tempus.
- 130 Vary casus in quibus potest Episcopus pensionem imponere.
- 131 Pensio imposta sine beneficiarij consensu habetur surreptitia.
- 132 Duo modi quibus pensio amittitur.
- 133 Non vt laicalis. sic clericalis vendi potest; immo nec redimi sine autoritate Pape. Remitti autem potest sola pensionarij voluntate, nisi vs sit ad illius titulum promotus ad sacros Ordines.
- 134 Quatenus diuini debeat pensionis solutio, aut propter hæc non factam, incurratur excommunicatio.

OBLIGATIO soluendi pensionem beneficio legitime impostam perinde est ex iustitia, ideoque de se sus mortalis, ac obligatio soluendi censum super alia aliqua re fructifera constitutum. Ad illius autem notitiam pro iudicio de peccatis nobis propositio: tradenda sunt de tali pensionum genere aliquot documenta, cuius pleniorē explicationem si quis optet videre poterit apud Hieronymum Giggantem in tractatu De pensionibus, & Ioannem Azorium in 2. parte Moral. Instit. lib. 8. cap. quinto, & septem sequentibus.

Primum autem documentum est: Nominē pensionis, prout notat Gigas in citato tractatu quæstione prima, hic significari certam portionē reddituum beneficij ab eo separatam; non tamen in perpetuum, sed solummodo ad tempus. Sic autem sumptam pensionem conuenire cū beneficio: quod tam ea quam hoc, sit ius percipiendi redditus Ecclesiasticos. Differre vero primo, quod sit ius ad vnam partem eorum reddituum, ad quos in totum percipiendos, beneficium est ius. Secundo, quod pensio duret tantum ad tempus, nempe ad aliquot annos, aut ad vitam pensionarij, & beneficij sit de se perpetuum. Tertio, quod pensio non inducat obligationem præstandi officium Ecclesiasticum, pro quo datum est beneficium, sed ipsum totum beneficiario incumbat.

Secundum documentum est: Tradi varias diuisiones pensionis taliter spectata. Prima est in Clericalem, seu spiritalem; quæ videlicet datur pro officio spirituali, aut pro statu quem solus Clericus habet; & in laicalem, seu temporalem, quæ laicis datur pro causa temporalis, hoc est, pro seruitio, seu obsequio, vel officio præstito, aut præstando Ecclesie. Secunda est, in eam quæ datur cum clausula transferendi, & in eam quæ datur sine tali clausula. Dicitur autem clausula transferendi, potestas pensionem attribuendi alteri, interposita autoritate alicuius personæ constitutæ in Ecclesiastica dignitate. Vide Azorium in cit. lib. 8. cap. 11. Tertia est in eam, quæ datur cum regressu ad beneficium; & in eam, quæ datur sine tali regressu. Est autem regressus, quando ei qui pensionem accipit sit potestas, vt nisi alter soluerit ipsi tempore præscripto, possit accipere beneficium. De qua re Azor, in præced. cap. 9. quæst. 4. Aduerte vero obiter non solere talem regressum concedi, nisi cum quis beneficium resignauit, & ei reseruata est pensio annua; vel cum cessit quis licitè, vel iuri in beneficio in gratia colligantis, reseruata sibi annua pensione. In alijs enim casibus ob non factam solutionem pensionis, solet potius imponi pœna priuationis beneficij.